

O 7. výsadkovém pluku (VÚ 7374 Holešov) a jednotkách zvláštního určení vůbec

Chtěl bych předeslat, že současný výklad historie a následníků těchto jednotek je v přímém rozporu se skutečností a tento rozpor vynikne, jestliže porovnáme poslání a úkoly jednotek ZU a speciálně 7. výsadkového pluku, armádních a divizních rot hloubkového průzkumu s úkoly běžných výsadkových jednotek (útvárů a svazku).

Úvodní část

Zprávy o protivníkovi jsou vždy velice důležitou součástí rozhodování velitelů k účinnému ničení protivníka, byť jde o malou zpravodajsko diversní skupinu nebo v dnešním pojetí i teroristickou skupinu. Tento poznatek není nic nového a je dokládán celou historií soubojů i velkých válečných konfliktů od počátku civilizace.

Pokusy o seskok celých jednotek byly prováděny v předválečném období v Sovětském Svazu. Podařilo se vyřešit leteckou přepravu a hromadné vysazení v týlu protivníka. Již v roce 1934 byly otevřeny školy a výcviková střediska. Hromadné seskoky nejen jednotek, ale celých svazků byly ukázány na manévrech v roce 1936 u Kijeva a v roce 1937 v Bělorusku. Bylo pokračováno ve zkouškách zajištění přechodů řek, boje v horách, podíl na obklíčení protivníka. K rozvoji se připojilo i nacistické Německo, jehož velení plně pochopilo význam výsadků a také jej plně již od počátku války využívalo k úspěchům Blitzkriegu. Poněkud pomaleji byly výsadkové jednotky vytvářeny ve Francii a Itálii, bez většího válečného využití. Prakticky až v prvních válečných letech v Anglii a Spojených státech bylo přistoupeno k praktickému vytváření výsadkových jednotek a posléze celých svazků. Oč později bylo začato se zřízením výsadkového vojska o to rychleji bylo zorganizováno, vyzbrojeno a připraveno k plnění úkolů. Ve všech armádách bylo zdůrazněno, že výsadkové jednotky jsou elitou armády, musí vydržet ty nejtěžší zkoušky, být neúplatní, chladnokrevní, mít otevřené oči.

Když byla vyřešena přeprava výsadkových jednotek, byl jen krůček k tomu, aby se do týlu protivníka **vysazovaly i malé skupiny ze zcela odlišnými cíly, nežli byly úkoly výsadkových útvárů, a svazků. Šlo o úkoly zpravodajského charakteru z blízkého i dalekého týlu protivníka, lokální ničení důležitých objektů velení, spojení, přepravy a také vyvolávání chaosu a provokací.**

Tyto malé avšak z vojenského hlediska velice důležité jednotky o několika málo mužích dodávaly velitelům důležité a často rozhodující zprávy o protivníkovi a přispívaly k správných rozhodnutím.

Úloha těchto jednotek není v historii docenována a není zpracována. Jistě k tomu přispívá i nedostatek archivních materiálů i přístupu k nim.

Tyto jednotky byly často součástí i jiných druhů vojsk nežli výsadkových, nejen pro svoje malé počty, ale i z hlediska utajení. Některé prvky výcviku a využívání výcvikové základny bylo často s výsadkovými jednotkami společné. Odtud také pramení časté pohlížení na tyto speciální jednotky jako na výsadkové, jejich začleňování do této skupiny vojsk a stanovování původu současných speciálních sil.

Rozvoj jednotek speciálního průzkumu se uskutečňoval od začátku a v průběhu války. Speciální britské skupiny se za ústupu z Francie snažily o destabilizaci Němci okupovaného

území. Vznikly v Anglii vojensko politická instituce SOE (Správa zvláštních operací - Special Operation Executive), orientovaná na sabotáže a diverse, Tajná služba (Secret Intelligence Service), organizující zpravodajskou činnost a vedle nich vznikly armádní jednotky připravované ke speciálním úkolům SAS (Special Airborne Service).

Po vstupu USA do války americká armáda přijala program zpravodajské a sabotážní činnosti a ten byl soustředěn do Úřadu strategických služeb (Office of Strategic Service) podporující podzemní hnutí v Evropě, zejména ve Francii.

Také německá armáda se v tomto směru činila. V divizi Brandenburg byli cvičeni specialisté k sabotážním, diversním a přepadovým akcím a podpoře protibritských povstání. Známa je akce Otto Skorzenyho o únosu Benita Mussoliniho. Neúspěšně dopadla akce směřované k zničení štábu jugoslávských partyzánů J.B. Tita, či francouzského velitelství v Alpách. Mimořádnou pozornost si zaslouží narušování německého týlu partyzány na Ukrajině a v Bělorusku v letech 1941-44. Skupiny vysazené Rudou armádou a sovětskou tajnou službou (NKVD) počítaly na 48 000 specialistů vycvičených k zpravodajské a sabotážním akcím. S postupem fronty se jejich činnost přenášela na území Polska, Československa a dalších států.

Z hrubého přehledu o počtu a činnosti speciálních skupin je zřejmé, že je nelze slučovat s klasickým výsadečným vojskem. Jednak mají zcela odlišné řízení, organizaci, ale hlavně úkoly a cíle, které tyto početně malé ale specializované jednotky plnily.

Vývoj v československé armádě

Po vzniku republiky v roce 1918 šlo v první řadě o zajištění obrany nově vzniklého státu. Vytvořit a vyzbrojit klasické moderní ozbrojené síly. Padáky bylo vybaveno jen letectvo jako záchranný prvek pilota a pro veřejnost seskok padákem byl atrakcí. To se stávalo od roku 1928.

V teoretické rovině využití výsadečků se velení československé armády řídilo názory Francie. Úvahy o využívání výsadečků se objevily jako neucelené myšlenky po roce 1937. Byla učiněna opatření avšak pouze na úrovni příprav. K realizaci nedošlo s ohledem na události let 1938 (Mnichovská dohoda) a další léta. Se zřízením speciálních jednotek se zpravodajsko diversními úkoly nebylo uvažováno. Pokus zorganizovat výsadečkovou jednotku skončil neúspěchem.

Speciální paradesantní skupiny v letech 1939-1945

Po okupaci Československa a rozpadu na Protektorát Čechy a Moravu a samostatný Slovenský štát a po porážce západních spojenců v západní Evropě vznikala nezáviděníhodná situace. Odpor odbojových skupin brzy vyčerpával svoje možnosti. Chyběly zpravodajské poznatky o situaci na okupovaných územích. Území Československa se dostávala do izolace.

V roce 1940 byla přijata nová strategie „podpálení Evropy“, což znamenalo využití podzemního hnutí k aktivnímu boji proti okupantům.

Na tomto aktivním boji se plně podílely i vojáci čs. armády, kteří před okupací odešli do Francie a po té do Anglie a také občané již v Anglii sídlící. Úkolem bylo obnovit a podporovat odbojové skupiny a využívat je ke zpravodajským úkolům. V prosinci došlo

k dohodě o podpoře zpravodajské a diverzní činnosti odboje a vysílání paradesantních skupin na území ČSR. V průběhu roku 1941 byla vytvořena Zvláštní skupina D (nazývaná též Skupinou ZU - zvláštních úkolů). Ta prováděla výběr, výcvik a speciální přípravu parašutistů. Ta se konala ve zvláštních utajovaných výcvikových střediscích.

Zvláštní skupinou D bylo v letech 1941 –1945 plánováno 46 operací s použitím 122 vojáků, ze kterých bylo vysazeno 98 mužů k 37 akcím. Do Československa, ale také Francie, Itálie a Jugoslávie.

Skutečný počet vycvičených vojáků byl podstatně vyšší. V roce 1943 bylo vycvičeno 574 vojáků z toho 211 důstojníků. Smyslem výcviku byla myšlenka pomoci celonárodnímu povstání, o němž se v té době vedly vážné úvahy.

Mezi nejznámější patří skupina Anthropoid, jejíž členové rotmistr Jan Kubiš a rotmistr Josef Gabčík provedli 27. května 1942 atentát na předního činitele nacistického Německa Reinharda Heydricha.

To vše, co bylo realizováno byly speciální, průzkumné skupiny se zpravodajskými a diversními úkoly, skupiny zabezpečující spojení a podporu domácím odbojovým složkám. Se vznikem operačně taktických výsadkových jednotek se neuvažovalo.

Na východní frontě bylo použití paradesantních skupin mnohem početnější co do počtu i struktury. Na území Československa byly skupiny vysazovány od roku 1941. V sestavě skupin byli i občané Československa. K přímé přípravě a řízení došlo v sedmi případech, ale bez úspěchu. Vyslány byly Čs. vojenskou misí v Moskvě.

Po té však vzaly vysílání speciálních skupin na území ČSR do rukou sovětské orgány a skupiny byly vysílány bez vědomí čs. orgánů. Skupiny byly vysílány Zpravodajskou správou GŠ Rudé armády, NKVD, vedením KSC v Moskvě, Hlavním štábem partyzánského hnutí a štáby frontů do jejich operačního prostoru.

Pozornosti se zaslouží záměr vytvořit rotu zvláštního určení v roce 1944 podřízenou přímo velitelství čs. vojska v SSSR. Z počtu 170 vojáků a důstojníků měly být vytvořeny speciální skupiny v počtu cca 9 mužů. Úkolem bylo získat zpravodajské činnost a podpora odboje. Záměr se neuskutečnil, vycvičení vojáci však našli uplatnění v rámci akcí Ukrajinského partyzánského štábu. Např. v září 1944 seskočil rtm. M. Kričvaluš jako komisař partyzánské skupiny Borkaňuk ve východním Slovensku. Po sloučení a Rudou armádou se vrátil k rotě ZU 1. čs. armádního sboru. Celkem bylo z východu vysazeno 486 parašutistů ve 126 skupinách.

Na východní frontě byly realizovány praktická opatření k vytvoření operačně taktické výsadkové jednotky. Jejím úkolem byla pomoc celonárodnímu povstání v ČSR. K vytvoření došlo 17. ledna 1944 v Jefremově. Brigáda měla 2 800 vojáků. Byla to první jednotka tohoto druhu v dějinách čs. vojska. Ta bojovala v rámci dukelské operace, zasáhla do Slovenského národního povstání bojů a pak přešla na partyzánský způsob boje.

1945 - 1952

Ke konci války byly zahájeny diskuse navržené záměry dalšího vývoje čs. armády. V té souvislosti se projednávala i budoucnost výsadkových jednotek. Zda jít cestou hromadného

použití výsadkových jednotek nebo speciálních zpravodajských a diversních výsadkových skupin.

Až do roku 1947 byly zpracovávány studie použití výsadkových jednotek. Ty vycházely z válečných zkušeností a poznatků, které se osvědčili u čs. jednotek a z praktických možností. V podstatě šlo o dvě linie vývoje. Vytvořit operačně-taktickou jednotku na úrovni brigády, nebo klást důraz na použití malých skupin diverzně sabotážních jako obdoba úderných jednotek známých z jiných armád.

K realizaci v podstatě obou koncepcí došlo vytvořením pěšího praporu 71 Československých parašutistů“ 1. října 1947. Prapor měl v zásadě údernou rotu pro výcvik speciálních skupin a dvě rotu výsadkové s použitím hromadného výsadku a další podpůrné jednotky.

Celý prapor byl více méně výcvikové středisko pro možný další rozvoj paradesantních jednotek ať ve směru speciálních skupin nebo takticko operačních výsadků. Způsob přípravy čerpal zejména z přípravy britských jednotek Commandos. Vojáci ve výcviku v obou směrech cirkulovali. Vybraní jednotlivci absolvovali spojovací výcvik včetně výcviku na konspirativních radiostanicích. Jednotka již v prvním roce výcviku dosáhla vysokého stupně profesionality.

V podstatě takto probíhal výcvik až do roku 1950 přes různé personální změny ve velení V začátku 50 let, kdy se čs armáda v podstatě stala součástí Sovětské armády, byla zahájena příprava podle sovětských předpisů. Koncepce zpravodajsko diversních skupin byla opuštěna a zahájena příprava paradesantních jednotek jako hromadného výsadku s takticko operačními výsadky úkoly. Organizačně tato zásadní změna byla ukončena v roce 1952 založením 22. výsadkové brigády . Toto datum je také oslavováno jako datum vzniku výsadkového vojska ČSA.

Však zřejmé je, že jednotky vysazované padákem tedy výsadkové jednotky vznikly již v roce 1940-41.

Znovuzrození zpravodajsko diversních jednotek

V polovině padesátých let 20. století se začala měnit strategická koncepce vedení válek. Byly vyvinuty a do výzbroje armád zaváděny operačně taktické rakety vybavené jadernými hlavicemi. Začalo se uvažovat i o vedení lokálních válek.

V roce 1956 byl velením ČSLA přijat záměr vytvořit jednotku určenou pro plnění zvláštních zpravodajsko diversních úkolů. Vybudovat speciální jednotky schopné v hlubokém týlu protivníka získávat zprávy a posléze narušovat a ničit důležité objekty. Bylo nutné také vyplnit mezeru v průzkumné činnosti za divizním průzkumem . Po šesti letech, kdy byl po sovětském vzoru bylo uvažováno a realizováno v praxi jen s operačně taktickým hromadným výsadkem, bylo přikročeno k vytvoření rot zvláštního určení, jednotky plnící zpravodajsko diversní úkoly v malých skupinách řízených ze zpravodajského ústředí.

Realizovat tento záměr dostala za úkol Zpravodajská správa Generálního štábu. Zde byla vytvořena speciální skupina pod velením pplk. Jiřího Hradila. Nově vznikající jednotky byly označovány jako jednotky zvláštního určení. Základem byla skupina v počtu do 10 osob. Jejich hlavním úkolem bylo získávat zprávy zpravodajského charakteru z hlubokého týlu

protivníka. Skupiny zvláštního určení (skupiny hloubkového průzkumu - SHPZ) měly také narušovat velení a ničit raketové nosiče zbraní hromadného ničení.

Úkolem oddělení ZS bylo v první řadě organizačně a kádrově jednotky vytvořit. Což se stalo v roce 1957, kdy vznikla průzkumná rota, v roce 1959 prapor a v roce 1961 7. výsadkový pluk. Bylo podrobně rozpracovááno použití jednotek zvláštního určení a tomu odpovídající metodika a plány výcviku.

Výcvik zahrnoval kromě všeobecné přípravy hlavně odbornou přípravu ve smyslu úkolů skupin. Důraz byl kladen na fyzickou odolnost, samostatné rozhodování, maskování, použití zbraní a výbušnin, znalosti o možném protivníkovi včetně základních znalostí jazyka, na bezchybné, šifrované spojení uvnitř skupiny i s řídicími orgány. Velitelé výcvik SHPZ provádějící, v době nasazení skupin se podíleli na přípravě skupin k nasazení, jejich řízení tj. příjmu zpráv, usměrňování činnosti a kontaktování skupin po splnění úkolu. Bylo zabezpečeno, aby vojáci k jednotce byly speciálně vybíráni již před i při nástupu vojenské služby podle dostupných materiálů na vojenských správách. S ohledem na náročnost úkolů požadovaných na skupinách hloubkového průzkumu byli po roce 1966 velitelé skupin praporčíci i důstojníci. Oddělení řešilo i specifické vybavení skupin.

Byly vyvinuty padáky uzpůsobené pro přesné vysazení, vojáci obdrželi nové zbraně, zdravotnické potřeby, potravinové dávky a další výstroj umožňující samostatný a dlouhodobý pobyt v týlu protivníka a samostatné plnění zpravodajských a diversních úkolů.

Oddělení bylo postupně rozšiřováno a řídilo jednotky nejprve dislokované v rámci 22. výsadkové brigády metodicky, zejména v odborných předmětech. Po vzniku 7. výsadkového pluku mu tento pluk byl podřízen organizačně přímo. V průběhu 60. let vznikly jednotky zvláštního určení armád a divizí.

Armádní skupiny hloubkového průzkumu organizačně uskupené v samostatných rotách měly v podstatě stejné úkoly a cíle jako frontové skupiny a měly operovat v hloubce do cca 500 km. Divizní skupiny zvláštního určení byly součástí divizních průzkumných praporů. Předpokládalo se, že budou vysazovány do hloubky až 100 km letouny, vrtulníky za přizemního letu, za průletu i na obrněných transportérech a přechodem fronty „po svých“. Mezi objekty určené k ničení byly mimo jiné i taktické nosiče jaderné munice (Lance, Honest John, dělostřelectvo).

Organizačně byly podřízeny zpravodajským oddělením. Metodicky i tyto jednotky byly řízeny ZS/GŠ. Skupiny hloubkového průzkumu výsadkového pluku získávaly zprávy pro velení frontu. Vysazení těchto skupin se předpokládalo padákovým výsadkem. Velká pozornost byla věnována spojení a předání šifrovaných zpráv.

7. výsadkový pluk přímo řízený ZS/GŠ pluk byl vybaven speciálními radiovými stanicemi, jak pro skupiny hloubkového průzkumu tak i pro řídicí orgány. Předávané zprávy byly šifrovány. Vývoj těchto klíčů se děl rovněž v přímém řízení ZS/GŠ.

Byly vytvořeny specializované metodické předpisy pro výcvik. Zpracována pomůcka pro přežití v týlu protivníka použitelná i pro letce i další odbornosti. Do vývoje výzbroje a výstroje jednotek hloubkového průzkumu byly zapojeny různé vývojové, výzkumné a vědecké ústavy. Potřebou specializace vznikly mimo jiné Sa-61 škorpión, letoun L-410, pomůcky pro výcvik jako makety zbraní hromadného ničení, atomových min, přístroj pro

přesné zaměření radiolokátorů a další. Byla rozpracována a součástí výcviku byla metodika činnosti průzkumníka v týlu protivníka v civilním oděvu.

Tak v roce 1957 v ČSLA vznikly a postupně co do počtů i kvality se rozšířily speciální zpravodajské jednotky zcela oddělené od tradičních výsadkových jednotek používaných k hromadným výsadbům.

Vznik roty a praporu zvláštního určení

Po období příprav tj. od roku 1956 do poloviny roku 1957 došlo ke konkrétním opatřením. Pro velitelský sbor byli vojáci vybráni ze stávajících výsadkových jednotek 22. výsadkové brigády. Stejně tak byla využívána výcviková základna a celé materiálové zabezpečení 22. výsadkové brigády. Nebylo myslitelné, že by se pro tak malou jednotku budovaly nová zařízení. Velitel brigády plk. František Mansfeld pro činnost jednotek zvláštního určení, pokud byly organizačně v jeho podřízenosti, vytvářel velice dobré podmínky. Rota zvláštního určení – 22. průzkumná výsadková rota - byla vytvořena 1. října 1957 v Prešově a následně byla umístěna do kasáren v Sabinově. Od samého počátku nesla samostatný krycí název vojenského útvaru (VÚ 7374). Prvním velitelem roty byl ustanoven npor. Alois Klindera, který k rotě nastoupil jako důstojník určený Zpravodajskou správou generálního štábu.

Výcvik roty zahrnoval nejen fyzicky náročný výcvik, střeleckou přípravu, ale i řadu odborných znalostí jako dokonalé maskování, použití trhavin, znalosti o cizích armádách, ovládání spojovacích prostředků a.j. speciální předměty. Průzkumník musel být odolný vůči všem nástrahám pobytu na cizím území.

Speciální jednotka vyžadovala i speciální výběr mužstva. Významným předpokladem vytvoření roty zvláštního určení byl už od samého počátku fakt, že účast vojáků v této jednotce byla dobrovolná. Na základě předběžného výběru se do roty dostali mladí muži, kteří už většinou měli za sebou z civilu svazarmovské seskoky padákem a byli dobře fyzicky vybaveni. Řada z nich měla středoškolské vzdělání a měla také jazykové základy, zejména z němčiny.

Výsadkový výcvik včetně seskoků se vykonával v Prešově. Vojáci byli velmi dobře připraveni. Po roce výcviku na celoarmádních závodech průzkumníků se družstvo sestavené z vojáků 1. ročníku umístilo na druhém místě. Rota se stala základem pro vytváření dalších jednotek pro vedení hloubkového průzkumu, jednotek se zpravodajsko diversními úkoly.

Záměr ZS/GŠ vytvořit jednotky hloubkového průzkumu se plně osvědčil. Vznikala potřeba získávat zprávy o protivníkovi až do hloubky 800 km, jak pro potřeby frontu tak i armád. Začátkem roku 1959 bylo rozhodnuto podstatně rozšířit počet skupin hloubkového průzkumu. K 1. říjnu 1959 byla rota reorganizována na 22. průzkumný prapor (opět VÚ 7374) dislokovaný v Prešově. Velitelem praporu byl ustanoven major Miroslav Šedina. Tento důstojník, absolvent vysoké školy v SSSR, před tím jmenováním zastával funkci náčelníka štábu příhraničního motostřeleckého pluku, tedy voják s vojenským vzděláním, přehledem a praxí. Výběr byl věcí ZS/GŠ. Ustanovení Miroslava Šediny bylo významné pro další vývoj jednotek hloubkového průzkumu. Tento velice schopný, všestranný a náročný velitel se zasloužil o další rozvoj jednotek hloubkového průzkumu. Ve spolupráci s ZS/GŠ se podílel na dalším rozvoji použití skupin hloubkového průzkumu, organizaci a metodách jejich výcviku.

Prapor byl stále z důvodů zejména výcviku ve výsadkové přípravě a materiálně technického zabezpečení součástí výsadkové brigády. I když v mnohém se již osamostatňoval. V odborných přípravách však „jel po vlastní – zpravodajské linii“.

V roce 1960 byla výsadková brigáda přemístěna do nových posádek na Moravu, velitelství a podstatná část do Prostějova, dva prapory do Holešova. Jedním z nich byl i 22. průzkumný prapor.

Reorganizace v letech 1957- 1960 a častá redislokace neměly podstatný vliv na výcvik skupin hloubkového průzkumu. Všechny tyto akce proběhly disciplinovaně.

7. výsadkový pluk

Po zkušenostech z let 1957- 1960 bylo rozhodnuto významně posílit význam skupin hloubkového průzkumu jejich počty a plně je oddělit od běžných výsadkových jednotek.

K 1. září 1961 byl založen 7. výsadkový pluk (vojenský útvar 7374), dislokován v Holešově. Ten byl definitivně vyňat ze svazku 22. výsadkové brigády. Tento záměr byl zřejmý již od založení roty, avšak z logistických důvodů jednotka musela být ve svazku výsadkového vojska. Jednotky hloubkového průzkumu však od svého založení v roce 1957 se svými úkoly a přípravou na ně zcela lišili od běžného výsadkového vojska.

Doplnění stavů 7. výsadkového pluku důstojníky a vojáky se dělo z počtů průzkumných praporů divizí z celé republiky. Ti absolvovali výsadkový výcvik. Zvládnutí výcviku těmito vojáky nečinilo velké potíže, neboť mnoho již znali z výcviku divizních průzkumných jednotek. Velkým problémem bylo stmelit kolektiv pluku v jeden celek. Nový útvar měl okolo 800 mužů. V tomto rozhodující úlohu sehrál velitel pluku Miroslav Šedina.

7. výsadkový pluk byl organizován do dvou výcvikových praporů, výsadkové roty vojenské kontrarozvědky, radiové roty a měl nezbytné zabezpečení pro výsadkovou přípravu, přesuny, týl a zdravotnické zabezpečení. V 2. praporu byla i školní rota k výcviku velitelů skupin. Velitelé praporů byli majori Jiří Dufek a Miroslav Prchlík. Školní jednotce velel kpt. Ján Repaský. Při bojovém nasazení se pluk rozčleňoval do skupin hloubkového průzkumu a řídicího pracoviště. Tato byla vytvořena z velitelství praporu. Jejich úkolem bylo připravit skupiny k specifickým úkolům v daném prostoru, materiálně je zabezpečit, a připravit k vysazení. Přímé řízení vysazených skupin prováděla přímo ZS/GŠ.

Praporní organizace byla v roce 1963 nahrazena pružnější organizací rotní a vytvořeno bylo řídicí pracoviště (zároveň organizovalo i výcvik) a spojovací uzel. V této jednotce byly soustředěny pojízdné radiostanice s velkým výkonem, určené pro spojení se skupinami hloubkového průzkumu. Radiostanice R-350 ve vybavení skupin používaly i jiné zpravodajské orgány. Řídicí pracoviště řídilo SHPZ a úkolovalo je podle pokynů ZS/GŠ a tam také předávalo právy.

V roce 1964 byla provedena decentralizace jednotek hloubkového průzkumu ve prospěch armád. Vytvořeny byly armádní roty a přemístěny do Luštěnic a Chrudimi. Rovněž i u divizí byly jednotky hloubkového průzkumu podřízené divizním zpravodajským orgánům. Všechny tyto reorganizace vedly k efektivnějšímu využití skupin hloubkového průzkumu a zdokonalení výcviku.

Dokončením strukturalizace a organizace pluku došlo i ke zvláštnostem, které u jiných vojenských jednotek neexistují a existovat nemohou. Jednotlivé skupiny a jejich bojové úkoly podléhaly přísnému utajení. Bojový úkol průzkumných skupin tvořených velitelem skupiny, dvěma radisty a dvojicemi specialistů – průzkumníků vyžadoval utajení před ostatními příslušníky pluku. To na straně jedné. Na straně druhé vytvořil malou skupinu mužů naprosto na sobě závislých; v době plnění úkolů v týlu řízených pouze cílem daného útoku. Způsob jeho provedení byl dán metodikou výcviku. Proti jiným armádním jednotkám bylo v pluku zařazeno tabulkově větší množství důstojníků a praporčíků. To vytvořilo podmínky pro mimořádně vysokou intenzitu výcviku. Ale dvojice průzkumníků uvnitř průzkumné skupiny byla vybírána přirozenou cestou. Ta sebou nesla, zejména při balení padáků, absolutní důvěru a odpovědnost. Kvalita velitelského sboru i jeho řadových příslušníků se odrážela ve vojenské kázni. Pluk neměl téměř žádné „mimořádné události“. Byl prostoupen zvláštním „duchem“ soudržnosti, úcty k velitelům a hrdosti na úkoly, které plní nebo se na ně připravuje.

Za dobu existence jednotek zvláštního určení se podařilo vytvořit zvláštní programy přípravy, postupy výcviku, řízení a zpravodajské využívání skupin. Celá organizace vysazení a činnosti skupin byla přezkoušena na několika cvičeních zahajovaných ve východní části republiky. Při nich došlo k několika přemístěním řídicích orgánů až do východních Čech a k vysazením skupin do několika prostorů v celých Čechách až po západní hranici. Tato plukovní cvičení vždy dopadla velice úspěšně. Pluk v krátké době vyrostl ve stmelěný kolektiv a stal se jednou z nejlépe vycvičených útvarů nejen v ČSLA, ale v celé Varšavské smlouvě. Zkušenosti výsadkového pluku byly předávány v rámci Varšavské smlouvy při návštěvách jejich zpravodajských orgánů u pluku. Pluk navštívily delegace armád Polska, NDR, Maďarska, Kubu a Sovětské armády.

K významným dnům pluku patří 6. říjen 1962, kdy pluku byla předána vojenská zástava a 6. říjen 1967, kdy byl ministrem národní obrany armádním generálem Bohumírem Lomským dekorován Řádem rudé hvězdy. Celá řada vojáků byla vyznamenána vojenskými medailemi. Mezi znamenými byl i čet. zákl. služby Josef Bodnár. V roce 1967 byl ustanoven velitelem pluku Vladimír Košan a Miroslav Šedina nastoupil na oddělení Jiřího Hradila na ZS/GŠ.

Pluk však nežil pouze vojenskými povinnostmi, ale také širokou spoluprací s civilním sektorem. V roce například 1966 pomáhaly některé jednotky pluku oblastem Jižního Slovenska Hurbanovu, Klárovu a Komárnu, které byly postiženy povodněmi. Zapojovali do řady investičních akcí v Holešově a pozvedli úroveň holešovského sportu. Vojáci se aktivně zúčastňovali armádních i celostátních sportovních soutěží. Titul mistr ČSSR dostalo družstvo npor. Belička a vojín Brůna a Toth za nejlepší umístění armádních družstev v Dukelském závodě zdatnosti. Atletické družstvo dvakrát zvítězilo v lehkootletických závodech MNO Praha. Ze závodů v roce 1962 dovezlo družstvo (kpt. Klindera, čet. Němčík, čet. Pačut, voj. Žižka) poháry za nejlepší útvar, za vítězství v lehkootletických závodech a za vítězství v Dukelském závodě. Vítězem soutěže o pohár časopisu Obrana lidu v roce 1964 se stal svob. Jan Novák a v roce 1966 se čestně umístil voj. Kohoutek. Na mistrovství světa v orientačním běhu v roce 1966 ve Finsku pluk reprezentoval voj. Antonín Urbanec. Příslušníci pluku vzorně reprezentovali vysokou tělesnou zdatnost na cvičení na okrasních, krajských i celostátní spartakiádě.

U pluku se dbalo na další vzdělávání velitelského sboru. Pravidelně se konala školení velitelů o nejnovějších poznatcích zejména cizích armád, organizaci, vyhodnocování, šifrování a předávání zpráv. Důstojníci i praporčíci studovali na středních i vysokých školách. Věkem

starší si doplňovali vzdělání dálkovým studiem, řada mladších důstojníků byla vysílána do vysokých vojenských škol. Někteří důstojníci absolvovali specializované jazykové kursy, aby našli další uplatnění v jiných zpravodajských složkách. Mimo jiné i tímto byl zabezpečena kvalita velitelů i jejich kariérní postup. U pluku probíhal výcvik i příslušníků dalších zpravodajských konspiračních složek.

Naprostá většina vojáků z povolání i základní služby si vytvořila ke svému útvaru citový vztah. Dodnes při setkáních rádi vzpomínají na léta strávená u výsadkového pluku. Svědčí o tom nástup veteránů pluku 27. srpna 2011 s účastí 658 bývalých vojáků v kasárnách v Holešově.

Rok 1968 - okupace

V roce 1968 v období pražského jara se pluk postavil za demokratizaci společnosti. Při násilné okupaci v srpnu 1968 byla kasárna pluku obležena sovětskou jednotkou schopnou použít zbraně. Sověti měli o sprátelené československé armádě výborné informace a nejinak tomu bylo i v Holešově. Velení pluku zaujalo zásadní postoj a nevedlo se sovětskými veliteli žádná diplomatická jednání.

Velení útvaru začalo organizovat průzkum v okolí Holešova. Hlídky byly vysílány v civilu a v civilních vozidlech. O pohybu sovětské jednotky mířící k Holešovu tak měli podle tehdejšího náčelníka štábu v kasárnách přehled. Mezi tím vybraní vojáci pluku vyvíjeli průzkumnou činnost mimo kasárna.

Z počtu pluku byla vytvořena na pokyn ZS/GŠ speciální jednotka připravená k akci, snad na osvobození unesených představitelů státu, případně dalším akcím. Po pravdě řečeno neměla tato akce žádný praktický význam a nebyla ani uskutečnitelná. Nevědělo se, kde představitelé státu jsou, nebyla možná letecká přeprava a lze také předpokládat, že sovětské jednotky měly přesné zprávy o přípravě a možné činnosti vyčleněné jednotky.

Při generálním štábu ČSLA byla zřízena vyšetřovací komise, která zhodnotila činnost 7. výsadkového pluku zvláštního určení v Holešově v letech 1968 a 1969 následovně: „U pluku se projeví v průběhu roku 1968/1969 značné oportunistické tendence, které vedly k netřídnímu a nacionalistickému posuzování situace a k antisovětismu. Tyto názory se plně projeví po 21. srpnu 1968, ale i později v přístupu k plnění usnesení listopadového a květnového pléna ÚV KSČ. V rozporu s rozkazem ministra národní obrany z 21. srpna byla použita radiostanice, vytvořena pohotovostní jednotka, organizován průzkum sovětských jednotek. U pluku se podařilo před 21. srpnem vytvořit psychózu antisovětismu a nacionalismu, která se plně projeví při vstupu spojeneckých vojsk.“

Velitel pluku Vladimír Košan a náčelník štábu Jiří Dufek byly zhodnoceni jako „nositelé nacionalismu a antisovětismu a aktivně se zúčastnili vyvedení části útvaru do lesů, což vytvářelo podmínky k otevřenému střetu se sovětskou vojenskou jednotkou“. Takto zhodnotila komise ministerstva národní obrany činnost pluku a jeho představitelů. Tímto bylo o osudu 7. výsadkového pluku rozhodnuto.

Likvidace 7. výsadkového pluku

Bylo zřejmé, že s takovýmto hodnocením pluku a jeho velení není možné očekávat již v zahájení normalizace nic dobrého. V roce 1969 byl pluk rozpuštěn pod záminkou

reorganizace a redislokace a jeho podstatná část byla přesunu do Prostějova. Vojáci ze štábu pluku byly rozmístěny k různým útvarům. Několik důstojníků bylo vyhodnoceno pro své politické postoje jako nevyhovující pro službu v armádě byli propuštěni. Propuštěn z armády byl i pplk. Jiří Hradil a Miroslav Šedina oddělení zpravodajské správy. Vladimír Košan a Jiří Dudek byli jako zvláště nebezpeční zařazeni do seznamu akce Norbert. Štáb pluku byl v podstatě „rozmetán“ po různých útvarech v celé republice.

V tomto období byla reorganizována i 22. výsadková brigáda. Ta již před tím neměla žádné efektivní bojové použití. Neměla vhodnou výzbroj a také možnosti leteckého vysazení. Reorganizace 7. výsadkového pluku na 22. výsadkový pluk, jehož základem se staly jednotky zvláštního určení 7. výsadkového pluku bylo východiskem. Tak vznikla situace, že 22. výsadkový pluk byl vytvořen ze štábu 22. výsadkové brigády a perfektně vycvičených jednotek zvláštního určení 7. výsadkového pluku. Současně do stavu 22. výsadkového pluku byly včleněny armádní roty zvláštního určení. Vytvořený útvar dostal krycí název VÚ 8280 Prostějov.

Jednotky zvláštního určení byly přemístěny do Prostějova do naprosto nepřipravených ubytovací i výcvikových podmínek nevyhovujících i z hlediska základních hygienických potřeb. Základem nově vytvořeného útvaru byli vojáci vycvičení u 7. výsadkového pluku. Celkem šlo o sedm plně bojeschopných rot zvláštního určení a spojovací uzel dokonale vycvičený a vybavený moderní radiovou technikou.

Velitelé 22. výsadkového pluku a armádních rot byli prověřeni důstojníci od 22. výsadkové brigády respektive 22. výsadkového pluku neznající problematiku jednotek zvláštního určení. Jaké tedy bylo pozadí těchto tzv. reorganizačních a redislokačních změn za podpory a na žádosti územních orgánů KSČ si lze jen domýšlet. Velení holešovského pluku jednalo se sověty jako s okupanty, zatím co jiní diplomaticky. V podstatě byl holešovský pluk považován za zrádce socialismu.

Ač byl 7. výsadkový pluk zlikvidován jeho zkušenosti se plně se využívaly. Specializovaný hloubkový průzkum byl organizován a jednotky hloubkového průzkumu byly cvičeny až do devadesátých let minulého století a poznatky a zkušenosti jsou využíváno dodnes. Orientace na speciální jednotky pro hloubkový průzkum to byla životnost výsadkového vojska.

S údivem pročítám vydávané publikace o jednotkách hloubkového průzkumu a speciálních jednotkách vůbec. Historie je podávána tak, že jednotky hloubkového průzkumu byly součástí 22. výsadkové brigády a plodem její činnosti. To je velice zkreslené a nepravdivé. O 7. výsadkovém pluku se mlčí a nebo píše neúplné informace. To „Kainovo“ znamení t.j. postoje v roce 1968 funguje dosud.

Jednotky hloubkového průzkumu od svého založení v roce 1957 se svými úkoly a přípravou na ně zcela lišili od běžného výsadkového vojska.

Jednotky 22. výsadkové brigády měly za úkol po hromadném výsadku bojovat v malé hloubce nepřátelských postavení, udržet území, předmostí do příchodu hlavních sil, zúčastnit se obkličovacích manévřů apod. a umožnit tak rychlý postup hlavních sil. Jednotky bojovaly v organickém svazku za podpory vlastních lehkých děl a jiných zbraní a k přesunu měly používat lehká snadno „vysazovatelná“ vozidla. Předpokladem úspěchu byla letecká převaha a v průběhu boje letecká podpora. Zcela jiná situace je v použití jednotek hloubkového průzkumu.

Jednotky hloubkového průzkumu získávaly zprávy a prováděly diversní akce v hlubokém týlu protivníka, jejich činnost závisela na iniciativě, spolehlivosti a schopnosti velitele skupiny. Skupina se nemohla v podstatě spoléhat na žádnou pomoc od řídicích orgánů, snad na shoz munice, náhradních radiostanic, léků, potravin apod. Vojáci byli proto cvičeni k samostatnému jednání a k tomu byli také vybaveni zbraněmi a ostatním materiálem.

Z toho důvodu není správné historicky hodnotit jednotky hloubkového průzkumu a 7. výsadkový pluk a slučovat je jako součást výsadkového vojska, zvláště ne jako součást 22. výsadkové brigády, nýbrž je hodnotit jako samostatnou kapitolu historie Čs. armády.

Od samého počátku jednotky hloubkového průzkumu šly samostatnou cestou. Společného měly s výsadkovou brigádou jen slovo výsadkový. Jednotky hloubkového průzkumu, dnes speciální jednotky, to byly a jsou ty, které navázaly na výsadky z 2. světové války vysílané na území Československé republiky.

Na zásady a principy hloubkového průzkumu vytvořené u 7. výsadkového pluku navazuje dnešní 601. skupina speciálních sil řízená přímo MO, která je „cvičena k provádění speciálního průzkumu, úderných akcí, k poskytování vojenské pomoci a v neposlední řadě i k řešení úkolů zvláštní důležitosti“. To velice připomíná úkoly hloubkového průzkumu před více než 50 léty. Samozřejmě jsou jiné cíle a technika posunutá 50 let dopředu.

Plk. v.v. Ing. Jiří Dufek,
náčelník štábu 7. výsadkového pluku